Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "il-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni: Lejn mira aħjar tal-għajnuna lill-bdiewa f'żoni bi żvantaġġi naturali"

COM(2009) 161 finali

(2010/C 255/16)

Relatur: **is-Sinjura TODOROVA**

Nhar il-21 ta' April 2009 il-Kummissjoni Ewropea ddeċidiet, b'konformità mal-Artikolu 262 tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea, li tikkonsulta lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar

il-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni: Lejn mira aħjar tal-għajnuna lill-bdiewa f'żoni bi żvantaġġi naturali

COM(2009) 161 finali

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għall-Agrikoltura, l-Iżvilupp Rurali u l-Ambjent, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar il-11 ta' Novembru 2009. Ir-relatur kienet is-Sinjura Todorova.

Matul l-458 sessjoni plenarja tiegħu li nżammet fis-16 u s-17 ta' Diċembru 2009 (seduta tas-17 ta' Diċembru), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'81 vot favur, vot kontra u 4 astensjonijiet.

1. Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1 F'diversi opinjonijiet [1], il-Kumitat enfasizza l-importanza essenzjali tal-kumpens xieraq bħala għodda indispensabbli għall-preservazzjoni tal-art ikkultivata u tal-biedja. L-appoġġ għaż-żoni żvantaġġati huwa tal-akbar importanza biex ikun żgurat li tissokta l-produzzjoni agrikola u biex jikkontribwixxi għall-vitalità taż-żoni rurali u biex jiġi evitat li l-art tiġi abbandunata u li tonqos il-popolazzjoni f'żoni li għandhom żvantaġġi naturali.

1.2 L-iskema taż-żoni żvantaġġati għandha wkoll tagħti sehemha biex tinżamm il-kapaċità tal-produzzjoni tal-ikel, li tista' ssir dejjem aktar importanti jekk il-proċess kontinwu tat-tibdil fil-klima jnaqqas il-kapaċità tal-produzzjoni bnadi oħra. Għalhekk il-ħsieb wara l-iskema għandu jkun immexxi mill-prinċipju li hemm benefiċċji pubbliċi li jistgħu jinkisbu jekk tiġi promossa ż-żamma tal-attività tal-biedja f'żoni żvantaġġati fejn, jekk dan ma jsirx, l-art tista' tiġi abbandunata.

1.3 L-iskema taż-żoni żvantaġġati m'għandhiex tkun imfixkla ma' impenji agroambjentali li jittieħdu fuq bażi volontarja. L-iskema taż-żoni żvantaġġati, fil-prinċipju, għandha toffri kumpens lil bdiewa li jaħdmu f'ċirkostanzi aktar diffiċli u li għandhom l-inqas possibbiltajiet jaqilgħu l-għajxien tagħhom mis-suq, iżda li madanakollu huma l-aktar nies li jikkontribwixxu għaż-żamma tal-pajżaġġ.

1.4 It-tmien kriterji bijofiżiċi proposti jistgħu jiffurmaw bażi tajba għad-delimitazzjoni taż-żoni żvantaġġati iżda d-disponibbiltà tad-data u l-għażla tal-limiti korretti huma ta' importanza vitali. Għaldaqstant il-KESE jirrakkomanda li l-Istati Membri jagħmlu analiżi fil-fond tal-impatt tal-kriterji proposti, inklużi mapep dettaljati.

1.5 Il-komunikazzjoni tissuġġerixxi li żona għandha titqies bħala żona żvantaġġata jekk 66 % tal-art tkun ikklassifikata mill-anqas f'wieħed mit-tmien kriterji. Il-KESE, imbagħad, janalizza r-riżultati tad-delimitazzjoni taż-żoni żvantaġġati u jfassal opinjoni dwar dawn il-limiti.

1.6 L-użu ta' kriterji kumulattivi bbażati fuq evidenza xjentifika f'żoni eteroġeni li fl-istess waqt ibatu minn ħafna żvantaġġi jkun siewi ħafna, minħabba li l-kriterji jindirizzaw b'mod prattiku l-interazzjonijiet bejn ħafna fatturi influwenti. Barra minn hekk, il-kriterji ta' indikazzjoni proposti jistgħu jkunu estiżi biex jinkludu fatturi addizzjonali, bħall-iżolament, li jistgħu jitqiesu wkoll bħala żvantaġġ naturali.

1.7 Wara li ż-żoni żvantaġġati jiġu indikati bħala tali skont il-kriterji bijofiżiċi komuni, jista' jkun li toħroġ il-ħtieġa għal ċertu ammont ta' rfinar. F'dan il-każ, il-KESE huwa tal-fehma li l-aktar indikatur adatt li jintuża jkun indikatur marbut mal-produzzjoni li jirrifletti s-sitwazzjoni ekonomika reali tal-imprenditur, inklużi l-ispejjeż għall-opportunitajiet għax-xogħol tal-familja u għall-ekwità. Il-Kummissjoni ser tiżgura li l-kriterji użati mill-Istati Membri jkunu oġġettivi u mhux diskriminatorji u li jwieġbu għall-għanijiet tal-iskema.

(1) ĠU C 318, 23.12.2006, p. 93; ĠU C 44, 16.2.2008, p. 56; ĠU C 318, 23.12.2009, p. 35.

1.8 Il-KESE jitlob li x-xogħol addizzjonali mitlub mill-bdiewa f'żoni żvantaġġati, kif ukoll l-ispejjeż ogħla għall-investiment li huma qed jiltaqgħu magħhom, jiġu vvalutati b'mod adegwat u meqjusin fil-formola l-ġdida ta' pagamenti prevista fir-Regolament 1698/2005.

1.9 Għandu jkun hemm perijodu adegwat ta' bidla gradwali biex il-bdiewa jkunu jistgħu jadattaw għar-reġim il-ġdid ta' għajnuna għaż-żoni żvantaġġati.

2. **Il-kuntest**

2.1 Imnedijin sa mill-1975, il-pagamenti għaż-żoni żvantaġġati (Less Favoured Areas payments) – illum imsejħin ħlasijiet ta' kumpens għall-iżvantaġġi naturali (Natural Handicap Payments) – jgħinu biex tissokta l-biedja f'żoni muntanjużi, f'żoni żvantaġġati li ma jkunux żoni muntanjużi (l-hekk imsejħin "żoni żvantaġġati intermedji", li huma s-suġġett tal-komunikazzjoni attwali) u f'żoni milqutin minn żvantaġġi speċifiċi (eż. gżejjer u żoni kostali, li jammontaw għal 9 % taż-żona agrikola). Iż-żoni muntanjużi jkopru kważi 16 % taż-żona agrikola tal-UE u huma kklassifikati skont l-altitudni, l-inklinazzjoni jew taħlita ta' dawn iż-żewġ fatturi flimkien. Żoni fit-Tramuntana tat-62 parallel jitqiesu wkoll bħala żoni muntanjużi. Madwar 31 % tal-art agrikola tal-UE hija kklassifikata bħala żona żvantaġġata intermedja, fuq il-bażi ta' aktar minn 100 kriterju nazzjonali differenti ħafna li d-diversità tagħhom mal-UE kollha kienet enfasizzata mill-Qorti Ewropea tal-Awdituri bħala sors possibbli ta' trattament mhux ugwali ([2]). Mhux l-irziezet kollha f'dawn iż-żoni jirċievu pagament għaż-żoni żvantaġġati.

2.2 L-Artikolu 50.3(a) tar-Regolament tal-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) (KE) Nru 1698/2005 ([3]) jipprovdi definizzjoni ġdida ta' żoni bi żvantaġġi naturali għajr dawk li huma ta' natura muntanjuża u dawk bi żvantaġġi speċifiċi, i.e. "areas affected by significant natural handicaps, notably a low soil productivity or poor climate conditions, and where maintaining extensive farming activity is important for the management of the land" (*żoni affettwati minn żvantaġġi naturali sinifikanti, notevolment produttività baxxa tal-ħamrija jew kondizzjonijiet batuti ta' klima u fejn iż-żamma ta' attività estensiva ta' biedja hija importanti għall-ġestjoni tal-art*) (mhux disponibbli bil-Malti), waqt li l-Artikolu 37 introduċa bidla dwar il-kalkolu tal-pagament. Madanakollu fl-2005 il-Kunsill ma laħaqx ftehim dwar sistema possibbli għall-Komunità kollha għall-ikklassifikar ta' dawn iż-żoni. Għalhekk kien ġie deċiż li tinżamm fis-seħħ is-sistema preċedenti għal perijodu limitat u l-Kummissjoni ntalbet twettaq analiżi tal-iskema taż-żoni żvantaġġati. Is-sistema l-ġdida ta' delimitazzjoni ta' żoni x'aktarx tkun stabbilita fl-2014.

2.3 Il-klassifikazzjoni attwali taż-żoni żvantaġġati intermedji hija bbażata fuq tliet tipoloġiji ta' indikaturi elenkati fl-Artikolu 19 tar-Regolament tal-FAEGG (KE) Nru 1257/1999 ([4]): produttività baxxa tal-art; prestazzjoni ekonomika fl-agrikoltura li hi ħafna aktar baxxa mill-medja; popolazzjoni żgħira jew li qed tonqos li fil-biċċa l-kbira tagħha tiddependi fuq l-attività agrikola. Din hija parzjalment ibbażata fuq kriterji ekonomiċi li, skont il-Kummissjoni, m'għadhomx jirriflettu l-għanijiet ċentrali tal-ħlasijiet ta' kumpens għall-iżvantaġġi naturali. Barra minn hekk, l-evoluzzjoni tad-data demografika u ekonomika użata ma tqisitx biex tiġi aġġornata d-delimitazzjoni. Aktar u aktar, din seħħet b'referenza għal firxa wiesgħa ta' kriterji nazzjonali li ta' sikwit mhijiex komparabbli fuq livell Ewropew.

2.4 L-informazzjoni meħtieġa biex ikun evalwat ir-riżultat ta' approċċ ġdid ta' delimitazzjoni fuq skala dettaljata biżżejjed, (eż. muniċipalità, LAU 2 fin-nomenklatura tal-unitajiet territorjali għall-istatistika) tista' tinġabar biss fil-livell nazzjonali. Il-Kummissjoni tissuġġerixxi li l-Istati Membri jitheġġu jissimulaw l-applikazzjoni fit-territorju tagħhom tat-tmien kriterji bijofiżiċi elenkati f'din il-Komunikazzjoni (temperatura baxxa, problemi minħabba s-sħana, skalatura tal-ħamrija, il-konsistenza tal-ħamrija u kemm tkun ġeblija, il-fond għax-xenxil tal-għeruq, il-proprjetajiet kimiċi tal-ħamrija, il-bilanċ tal-umdità fil-ħamrija u ż-żerżieqa tal-art) u sabiex jipproduċu mapep taż-żoni li jirriżultaw eliġibbli skont tali simulazzjonijiet. Żona titqies affetwata minn żvantaġġi naturali konsiderevoli jekk 66 % tal-art agrikola utilizzata tissodisfa tal-anqas wieħed mill-kriterji skont il-valur minimu.

2.5 Illum 13-il Stat Membru jużaw bosta indikaturi kkombinati għall-ikkalkular ta' indiċi użat għall-ikklassifikar taż-żoni skont limiti jew klassijiet speċifiċi. F'xi każijiet is-"sistemi tal-indiċi" jistgħu jitqiesu aktar sofistikati mill-kriterji bijofiżiċi u, għalhekk ikunu kapaċi jintebħu aħjar bil-preżenza tal-iżvantaġġi f'żona. Madankollu, skont il-fehma tal-Kummissjoni, it-twaqqif ta' sistema komuni ta' indiċi biex tkun applikata konsistentement mill-Istati Membri kollha jkun jeħtieġ sforz enormi f'termini ta' disinn, ġbir ta' data, analiżi u implimentazzjoni. Għalhekk, l-istabbiliment ta' sistema tal-indiċi pan-Ewropea bħala mezz tajjeb li bih tinstab il-preżenza ta' żvantaġġi naturali, ma jkunx la effiċjenti u lanqas realistiku.

2.6 Huwa wkoll neċessarju, skont il-Kummissjoni, fil-każijiet fejn l-iżvantaġġi naturali jistgħu jingħelbu, li d-delimitazzjoni taż-żoni tkun irfinuta bl-applikazzjoni ta' kriterji bijofiżiċi flimkien ma' indikaturi adatti b'rabta mal-produzzjoni.

2.7 Il-komunikazzjoni tgħid li regoli adatti ta' eliġibbiltà fil-livell tal-irziezet huma mod utli kif l-għajnuna tiġi mmirata lil hinn mid-delimitazzjoni ta' żona. Skont il-Kummissjoni, madwar 150 kriterju differenti ta' eliġibbiltà fil-livell tal-irziezet qed jitħaddmu bħalissa fl-Istati Membri differenti u xi wħud minnhom jistgħu jikkawżaw xi tħassib dwar il-kompatibbiltà mad-WTO minħabba li jeskludu ċerti setturi tal-produzzjoni jew attivitajiet agrikoli mill-għajnuna. Xi Stati Membri bħalissa jeskludu bdiewa fuq bażi *part-time* milli jirċievu għajnuna, għalkemm bdiewa bħal dawn jikkontribwixxu biex il-miżura tilħaq l-għan tagħha.

2.8 Fit-22 ta' Mejju 2008 tressqu erba' alternattivi tar-reviżjoni għal konsultazzjoni pubblika:

— Għażla 1: Status Quo+

F'dan ix-xenarju l-Istati Membri jintalbu jneħħu l-indikaturi soċjoekonomiċi li qegħdin jintużaw bħalissa għad-delimitazzjoni taż-żoni żvantaġġati u jidentifikaw il-kriterji li jqisu li huma l-akar adatti għad-definizzjoni ta' żvantaġġi naturali li jolqtu lill-biedja.

([2]) ĠU C 151, 27.6.2003.

([3]) ĠU L 277, 21.10.2005, p. 1.

([4]) ĠU L 160, 26.6.1999, p. 80.

— Għażla 2: Kriterji Komuni

Iż-żoni żvantaġġati jitfasslu bl-użu tal-kriterji bijofiżiċi komuni.

— Għażla 3: Regoli ta' Eliġibbiltà

Il-leġiżlazzjoni Komunitarja tipprovdi qafas bażiku għall-kriterji ta' eliġibbiltà li jindikaw il-prinċipji u x-xorta ta' kriterji li għandhom jintużaw għall-esklużjoni ta' sistemi ta' biedja intensiva (eż. densità massima ta' bhejjem, ħsad medju, marġni gross standard).

— Għażla 4: Valur naturali għoli (HNV)

Din l-għażla timplika delimitazzjoni taż-żoni aktar immirata: huma biss dawk iż-żoni kklassifikati bħala rziezet b'valur naturali għoli f'żoni milquta minn żvantaġġi naturali li jikkwalifikaw bħala żoni żvantaġġati.

3. **Il-pożizzjoni tal-KESE**

3.1 L-agrikoltura hija wieħed mis-setturi ekonomiċi l-aktar importanti tal-UE, li tipprovdi impjieg lil kważi 30 miljun persuna. Li jinżamm il-mudell Ewropew tal-agrikoltura, li jkun jista' jinkiseb ikel ta' kwalità u li jkunu pprovduti impjiegi, huma punti essenzjali biex tissokta l-binja soċjali f'żoni rurali, iżda wkoll għar-responsabbiltà usa' li din għandha għal rendikont tal-amministrazzjoni tal-art. Dan għandu jikkontribwixxi wkoll għall-ħarsien tad-diversità għanja li hemm bħalissa fl-ikel, tat-tradizzjonijiet lokali u tal-artiġjanat. Agrikoltura sostenibbli għandha bosta effetti sekondarji pożittivi li jipprovdu servizzi pubbliċi bħaż-żamma tal-bijodiversità, il-konservazzjoni tal-ħabitats tal-ħajja fis-selvaġġ u pajżaġġ attraenti u miżmum tajjeb.

3.2 Iż-żoni żvantaġġati mhux muntanjużi jammontaw għal 30 % tal-azjendi agrikoli, 39 % tal-erja agrikola użata (UAA), 31 % tal-forza tax-xogħol fl-agrikoltura u 26 % tal-potenzjal ekonomiku espress skont id-daqs ekonomiku. Żoni rurali qed tonqsilhom il-popolazzjoni tagħhom mal-Ewropa kollha u ż-żoni żvantaġġati huma l-aktar reġjuni vulnerabbli. Dan il-proċess jista' jkollu effett distruttiv ħafna. L-appoġġ għaż-żoni żvantaġġati huwa, għalhekk, tal-akbar importanza biex ikun żgurat li tissokta l-produzzjoni agrikola u biex jikkontribwixxi għall-vitalità taż-żoni rurali u biex ma jkunx permess li l-art tkun abbandunata u tonqos il-popolazzjoni f'żoni li għandhom żvantaġġi naturali.

3.3 F'bosta opinjonijiet il-KESE ġibed l-attenzjoni dwar id-diffikultajiet li jiltaqgħu magħhom il-bdiewa f'żoni żvantaġġati u saħaq fuq l-importanza essenzjali ta' kumpens adegwat biex ikun żgurat li l-art tissokta tintuża għall-produzzjoni agrikola. Il-KESE jqis il-kumpens bħala mezz indispensabbli għall-preservazzjoni tal-pajżaġġ ikkultivat u l-agrikoltura f'żoni li huma partikolarment sensittivi għall-aspett ekonomiku, ambjentali u soċjali. Il-KESE jagħti attenzjoni partikolari għall-problemi tar-reġjuni fit-Tramuntana tal-UE.

3.4 F'din il-komunikazzjoni kollha, il-Kummissjoni għandha l-għan li tidentifika żoni (permezz ta' mapep) li jippreżentaw limitazzjonijiet severi għall-produzzjoni agrikola. Matul l-ewwel fażi, il-kriterji proposti jipprovdu bażi adegwata għall-istima tal-iżvantaġġi naturali mal-UE kollha. Madanakollu, minħabba li skema ta' appoġġ għaż-żoni żvantaġġati li taħdem tajjeb hija tant importanti għall-futur tal-PAK, jeħtieġ li ssir stima bir-reqqa tal-kriterji ssuġġeriti. Għalhekk il-Kumitat jilqa' l-kooperazzjoni għal dak l-għan bejn il-Kummissjoni u l-Kunsill [5].

3.5 Huwa vitali li tkun tista' tinkiseb data għat-tmien kriterji bijofiżiċi biex wieħed ikun jista' jagħti definizzjoni u jagħmel klassifika ta' żoni agrikoli intermedji b'mod ċar u oġġettiv. Huwa importanti ħafna għall-Istati Membri li jagħmlu analiżi dettaljata tal-impatt tal-kriterji proposti, inklużi mapep dettaljati. Flimkien ma' dan, li l-Istati Membri jitħallew jagħtu lill-Kummissjoni simulazzjonijiet għal kriterji addizzjonali u limiti minimi differenti jgħinu wkoll biex il-karatteristiċi speċifiċi ta' kull Stat Membru jkunu inkorporati aħjar fid-dibattitu. Id-delimitazzjoni taż-żoni żvantaġġati f'livell ta' muniċipalità (LAU 2) tista' titqies bħala grad suffiċjenti ta' dettall.

3.6 Il-komunikazzjoni tissuġġerixxi li żona għandha titqies bħala żona żvantaġġata jekk 66 % tal-art tkun ikklassifikata mill-anqas f'wieħed mit-tmien kriterji. Dan jimplika addizzjonalità, li jfisser li jistgħu jingħaddu sa tmien totali parzjali differenti (u jitnaqqsu d-duplikazzjonijiet li jirriżultaw) biex jinkiseb it-total ta' art ikklassifikata f'reġjun partikolari. Waqt li l-qofol kollu tal-eżerċizzju biex ikunu stabbiliti żoni huwa li jkun hemm mira għall-għajnuna lil żoni fejn din tkun kruċjali għaż-żamma tal-agrikoltura, il-limitu propost jinħass li huwa għoli wisq u hemm xi tħassib li dan jista' jwassal biex żoni żvantaġġati attwali jistgħu jiġu esklużi. Il-KESE huwa tal-opinjoni li, fin-nuqqas ta' riżultati ta' simulazzjoni, il-limitu ta' 66 % għandu jiġi kkunsidrat b'attenzjoni kbira u dan ikun jista' jkompli jiġi diskuss malli jkunu disponibbli s-simulazzjonijiet u l-mapep.

3.7 Għandha tingħata attenzjoni partikolari għall-użu ta' kriterji kumulattivi bbażati fuq evidenza xjentifika f'żoni eteroġeni li jbatu minn ħafna żvantaġġi. Il-vantaġġ tas-sistemi li kienu jintużaw qabel, li f'ħafna mill-każijiet kienu sistemi ta' indiċi, kien li kienu jinkorporaw diversi kriterji u, għalhekk, bħala strumenti, kienu aktar speċifiċi u jfissru aktar. Kienu jirriflettu kondizzjonijiet prattiċi, u l-interazzjoni bejniethom kienet ferm aħjar. L-użu ta' indikatur kompost li jħallat diversi kriterji fuq bażi oġġettiva u xjentifika, jista' jippermetti biex żona tiġi kklassifikata bħala żona żvantaġġata anki meta kriterji individwali ma jissuġġerux dik il-klassifika. Sitwazzjoni bħal din teżisti f'xi Stati Membri għall-klassifikazzjoni ta' żoni muntanjużi, pereżempju. Dawn l-istrumenti huma ta' siwi kbir minħabba li jindirizzaw b'mod prattiku l-interazzjonijiet bejn ħafna fatturi influwenti.

---

[5] Konklużjonijiet tal-Kunsill tat-22 u t-23 ta' Ġunju 2009.

3.8 F'ċirkostanzi fejn l-iżvantaġġ naturali jkun ingħeleb mill-progress tekniku jew b'għamliet oħra ta' intervent (bħal irrigazzjoni jew skulatura), il-Kummissjoni tipproponi irfinar li għandu jintuża biss biex ikunu esklużi żoni li altrimenti jkunu indikati bħala żoni żvantaġġati u biex ma jkunux inklużi żoni addizzjonali. Problema kbira, iżda, qiegħda f'żoni li jkollhom ikunu esklużi mid-delimitazzjoni minħabba li jkunu għelbu l-iżvantaġġi naturali tagħhom permezz ta' adattament adegwat tal-prattiki tagħhom fl-irziezet. Għandu jkun innutat li l-iżvantaġġi naturali ma jistgħux jitqiesu li jkunu tneħħew għalkollox minkejja ċertu livell ta' intervent. Għandhom jitqiesu wkoll il-piżijiet minn investimenti, li kważi dejjem ikunu kbar ħafna, u l-ispejjeż tal-manutenzjoni. Barra minn dan, għandha tingħata attenzjoni adegwata lill-fatt li dawk l-adattamenti, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, ikunu possibbli biss b'finanzjament addizzjonali (eż. l-iskulatura u l-metodi ta' irrigazzjoni).

3.9 F'opinjoni preċedenti, il-KESE diġà kien sejjaħ għal bilanċ li jagħmel sens bejn ir-regoli tal-UE u l-flessibbiltà f'livelli nazzjonali u reġjonali fit-tfassil tad-dettalji ta' dawn il-miżuri ([6]). Wara l-implimentazzjoni tal-kriterji bijofiżiċi komuni, jista' jkun meħtieġ li jsir irfinar taż-żoni żvantaġġati indikati. Il-KESE huwa tal-fehma li jekk dan iseħħ, dan għandu jitħalla jseħħ, u għandu jseħħ fil-livell ta' Stat Membru. Mil-lenti tal-KESE, l-aktar indikatur adatt li għandu jintuża f'dan il-proċess sekondarju huwa l-indikatur relatat mal-produzzjoni li jirrifletti l-qagħda ekonomika reali tal-imprenditur, inklużi l-ispejjeż ta' opportunità għax-xogħol tal-familja u għall-ekwità. Il-Kummissjoni ser tiżgura li l-kriterji użati mill-Istati Membri huma oġġettivi u mhux diskriminatorji u li dawn iwieġbu għall-għanijiet tal-iskemi. Dan l-approċċ alternattiv ser itejjeb l-aċċess tal-irziezet ta' daqs żgħir u medju għall-appoġġ finanzjarju u, fl-istess ħin, ser jevita li jiġu ppenalizzati l-bdiewa li jagħmlu investimenti biex jegħlbu żvantaġġi naturali. Biex tkun evitata inċertezza fost il-bdiewa, l-inklużjoni tagħhom fl-iskema għandha tkun valida tal-anqas għall-perijodu kollu ta' programmar.

3.10 Ta' min isemmi li fil-proposta hemm nuqqas totali ta' referenza għal żvantaġġi ġeografiċi (iżolament, distanzi minn bażijiet tal-konsumatur, ċentri ta' teħid ta' deċiżjonijiet u servizzi, eċċ.) li madankollu jirrappreżentaw wieħed mil-limiti l-kbar li jiltaqgħu magħhom irziezet f'żoni żvantaġġati. Aġġustamenti bbażati fuq tixrid ta' rziezet, aċċess għas-suq jew ħiliet għal trasport fir-reġjun jistgħu wkoll ikunu permessi.

3.11 Il-kriterji ta' indikazzjoni proposti jistgħu jkunu estiżi. Kriterju ieħor jista' jkun "jiem ta' ħila fil-qasam", li jirrikonoxxi l-limitazzjonijiet ta' ħmieri mxarrbin u li ma jinħadmux u b'hekk titħalla l-interazzjoni bejn tipi differenti ta' ħamrija u ta' klima, pereżempju fi klima marittima. Barra minn dan, xi wħud mill-valuri minimi ssuġġeriti għandhom ikunu analizzati sewwa biex jinkixfu l-kondizzjonijiet reali. Eżempju wieħed huwa l-valur ta' 15 % għall-kriterju taż-żerżieqa tal-art propost mill-Kummissjoni. Il-Kumitat diġà għamel sejħa biex jiġu kkunsidrati t-temperaturi negattivi akkumulati fix-xitwa ([7]).

3.12 Meta jitqies il-fatt li l-kriterji l-ġodda jistgħu jeskludu ċerti żoni li attwalment huma eliġibbli, ikun mistenni li jkun hemm konsegwenzi estremi fil-livell tar-razzett. Il-KESE jemmen li huwa essenzjali li jkun hemm perijodu adegwat ta' bidla bil-mod sabiex il-bdiewa jkunu jistgħu jadattaw għar-reġim il-ġdid ta' għajnuna għaż-żoni żvantaġġati. L-orjentament tal-politika għall-futur tal-PAK għandu wkoll ikun integrat f'dan il-proċess.

3.13 L-iskema taż-żoni żvantaġġati hija maħsuba biex tgħaddi għajnuna lil irziezet f'żoni li jbatu minn żvantaġġi naturali u tagħmel parti integrali mill-politika ta' żvilupp rurali, l-hekk imsejħa t-tieni pilastru tal-PAK. L-iskema taż-żoni żvantaġġati għandha wkoll tagħti sehemha għall-preservazzjoni tal-kapaċità tal-produzzjoni tal-ikel, li tista' ssir dejjem aktar importanti jekk il-proċess kontinwu tat-tibdil fil-klima jnaqqas il-kapaċità tal-produzzjoni band'oħra. Għalhekk il-ħsieb wara l-iskema għandu jkun immexxi mill-prinċipju li hemm benefiċċji pubbliċi li jistgħu jinkisbu jekk tiġi promossa ż-żamma tal-attività tal-biedja f'żoni żvantaġġati fejn, jekk dan ma jsirx, l-art tista' tiġi abbandunata.

3.14 L-iskema taż-żoni żvantaġġati m'għandhiex tkun imfixkla ma' impenji agroambjentali li jittieħdu fuq bażi volontarja. Iż-żewġ skemi għandhom jitqiesu bħala addizzjonali u mhux bħala skemi li waħda teskludi lill-oħra. L-għoti ta' ħlas ta' kumpens għaż-żoni żvantaġġati m'għandux ikun marbut ma' obbligi ambjentali li jmorru lil hinn mir-rekwiżiti ta' kundizzjonalità. Kuntrarju għall-ewwel pilastru tal-PAK (pagamenti diretti u appoġġ lis-suq), l-iskema taż-żoni żvantaġġati għandha, fil-prinċipju, toffri kumpens lil bdiewa li jaħdmu f'ċirkostanzi aktar diffiċli minn dawk f'żoni mhux żvantaġġati u li ma jistgħux jaqilgħu l-għajxien tagħhom mis-suq, u li madankollu huma l-aktar nies li jikkontribwixxu għaż-żamma tal-pajżaġġ.

3.15 L-Istati Membri se jkun jeħtiġilhom jikkalkulaw il-pagamenti taż-żoni żvantaġġati billi jużaw il-formola l-ġdida ta' pagament stabbilita fir-Regolament 1698/2005, li tistipola li l-pagamenti għandhom ikunu ta' kumpens għall-ispejjeż magħmulin u għal dħul finanzjarju mitluf. Il-KESE għalhekk jitlob li x-xogħol addizzjonali mitlub mill-bdiewa f'żoni żvantaġġati, kif ukoll l-ispejjeż ogħla għall-investiment li huma qed jiltaqgħu magħhom, jiġu stmati b'mod adegwat u meqjusin fil-formola l-ġdida ta' pagamenti.

3.16 Is-sistema l-ġdida ta' pagament għandha ttejjeb it-trasparenza. Minkejja dan, ser jibqa' jkun hemm varjazzjoni konsiderevoli fil-livelli ta' pagamenti taż-żoni żvantaġġati kemm fi ħdan kif ukoll lil hinn mill-Istati Membri. Dan huwa riżultat inevitabbli ta' meta awtoritajiet individwali jitħallew jeżerċitaw diskrezzjoni fil-mod kif iqassmu l-fondi għal żvilupp rurali li jirċievu permezz tal-FAEŻR, inkluża l-libertà li lanqas biss iħaddmu skema taż-żoni żvantaġġati.

([6]) . ĠU C 44, 16.2.2008, p. 56.
([7]) ĠU C 318, 23.12.2009, p. 35, paragrafu 1.7.

3.17 Bosta Stati Membri mhux qed jagħtu appoġġ biżżejjed liż-żoni żvantaġġati. Il-KESE jitlob lill-Istati Membri sabiex jirrikonoxxu l-importanza kbira tal-appoġġ għaż-żoni żvantaġġati u biex iżommu s-sehem allokat għall-iskema taż-żoni żvantaġġati fil-pakketti nazzjonali tagħhom għall-iżvilupp rurali, ikun x'ikun ir-riżultat tal-eżerċizzju attwali tad-delimitazzjoni taż-żoni żvantaġġati.

Brussell, 17 ta' Diċembru 2009.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Mario SEPI